

Κείμενο

Η γλώσσα μας σήμερα... (5537)

Η ελληνική γλώσσα με τον λεξιλογικό πλούτο και με την εκφραστική δύναμή της δημιούργησε αξιόλογα μνημεία λόγου και πολιτισμού. Παράλληλα, πρόσφερε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου βασικούς όρους για την επιστήμη, για την τέχνη και τον φιλοσοφικό στοχασμό. Στην πορεία του χρόνου, βέβαια, και η ελληνική γλώσσα δανείστηκε δημιουργικά λέξεις από άλλες γλώσσες χωρίς να χάσει τη γνησιότητά της.

Οι κοινωνικές συνθήκες και τα μέσα επικοινωνίας είναι, όμως, σήμερα διαφορετικά από άλλοτε. Στην εποχή μας η επαφή μεταξύ των λαών είναι πολύ εύκολη. Η παγκοσμιοποίηση έχει κάνει όλη την υφήλιο μια γειτονιά. Με το διαδίκτυο, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο ενημερωνόμαστε πολύ γρήγορα για ό,τι συμβαίνει σε κάθε σημείο της γης. Παράλληλα, η διαφήμιση, το εμπόριο και ο οικονομικός ανταγωνισμός οδηγούν τους ανθρώπους στο κυνήγι του κέρδους. Αυτή η νέα κατάσταση δεν έχει μόνο θετικά στοιχεία. Για τη γλώσσα ιδίως των μικρών πληθυσμιακά λαών αποτελεί δοκιμασία και μεγάλο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος αυτός συνίσταται στο ότι οι συνθήκες της σημερινής ζωής, και ιδιαίτερα το εμπορικό πνεύμα, επηρεάζουν αρνητικά την **αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας μας**. Η τάση για ευκολία, η κυριαρχία όρων της τεχνολογίας και του διαδικτύου, τα **διαφημιστικά κόλπα** και η έγχρωμη εικόνα ωθούν τον άνθρωπο στον μιμητισμό, στην αντιγραφή ξένων προτύπων και γλωσσικών στοιχείων.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να αλλοιώνεται το γλωσσικό αίσθημα που διαμόρφωσε ο Νεοέλληνας μιλώντας και ακούοντας τη μητρική του γλώσσα. Δεχτήκαμε, για παράδειγμα, πλήθος λέξεων που συνδέονται με τη χρήση του υπολογιστή, τον οποίο εντάξαμε στο λεξιλόγιό μας ως computer. Επίσης εκατοντάδες λέξεις που συνδέονται με το φαγητό, όπως φαστ φουντ, σπαγγέτι, χάμπουργκερ, τοστ, ή το ντύσιμο, όπως τζιν, μίνι και άλλες, εντάχθηκαν στο λεξιλόγιο μας. Ακόμα, πλήθος πινακίδων ελληνικών καταστημάτων και εμπορικών κέντρων φέρουν ξενόγλωσσες επιγραφές. Το χειρότερο μάλιστα είναι ότι κατασκευάσαμε λέξεις που δείχνουν ότι χάσαμε το γλωσσικό αισθητήριό μας, όπως σουβλακερί, γυράδικο, φαστφουντάδικο κ.ά.

Για ποιους λόγους όμως δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; Πολλοί θα απαντήσουν ότι ως λαός έχουμε την ανάγκη να συμβαδίζουμε με την εποχή μας, να μην θεωρηθούμε **οπισθοδρομικοί**, για αυτό και χρησιμοποιούμε επιδεικτικά το λεξιλόγιο άλλων γλωσσών. Η τάση μας για μοντερνισμό (να μία ακόμη λέξη ξενικής προέλευσης) και η ξενομανία μας οδηγούν στο να χρησιμοποιούμε ξένες λέξεις και εκφράσεις, ενώ έχουμε τις αντίστοιχες ελληνικές. Πολλοί επαγγελματίες, επίσης, και έμποροι τουριστικών ειδών πιστεύουν ότι το αγοραστικό κοινό, βλέποντας ξενόγλωσσες επιγραφές, εντυπωσιάζεται και προτιμά τα προϊόντα των καταστημάτων τους.

Όλα αυτά σημαίνουν, όπως γίνεται αντιληπτό, ότι υπάρχουν προβλήματα που

πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Ωστόσο, δεν είναι ανάγκη να χάσουμε την επικοινωνία μας με τους άλλους λαούς, γιατί η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία. Πρέπει κυρίως να αποκτήσουμε πιο στέρεη γλωσσική παιδεία. Να επιδιώκουμε, δηλαδή, να σπουδάζουμε συστηματικά την προφορική και τη γραπτή μητρική μας γλώσσα. Έτσι, θα έχουμε τη δυνατότητα να μην αποδεχόμαστε εύκολα **ξένους όρους** παραμερίζοντας ελληνικές λέξεις ικανές να αποδώσουν τις σύγχρονες επικοινωνιακές και τεχνολογικές περιστάσεις.

Τελειώνοντας, μπορούμε να επισημάνουμε ότι είναι ανάγκη να εργαστούμε για την ουσιαστικότερη επικοινωνία μεταξύ των λαών και την εκμάθηση ξένων γλωσσών με τρόπο που δεν θα μειώνει τη γλωσσική μας αντίσταση. Αυτό θα επιτευχθεί, αν όλοι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδεία, όπως είναι για παράδειγμα η οικογένεια, το σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, σέβονται τη **μητρική γλώσσα** και παρέχουν στους νέους πρότυπα προφορικού και γραπτού λόγου αντιπροσωπευτικά της αξίας της.

Γ. Σπανός (1993). Η ξενομανία του Νεοέλληνα και η Γλώσσα μας. Στο: *Ζωντανές Μνήμες*, 75-77. Αθήνα: Γεν. Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Ποιοι είναι, σύμφωνα με το κείμενο, οι λόγοι για τους οποίους δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

A2. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τέταρτη παράγραφος (*Το αποτέλεσμα...φαστφουντάδικο κ.ά.*) του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 10)

B1. Να δημιουργήσετε μία παράγραφο (50-60 λέξεις), στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω φράσεις/λέξεις του κειμένου με **έντονη γραφή: αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας, διαφημιστικά κόλπα, οπισθοδρομικοί, ξένους όρους, μητρική γλώσσα.**

(μονάδες 10)

B2. α. Να δώσετε έναν μεταφορικό/συνυποδηλωτικό τίτλο στο κείμενο.

(μονάδες 10)

B2.β. Να επισημάνετε τη διαφορά του νέου μεταφορικού/συνυποδηλωτικού τίτλου σε σχέση με τον υπάρχοντα κυριολεκτικό/δηλωτικό.

(μονάδες 5)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Σύμφωνα με το κείμενο είναι αρκετοί οι λόγοι για τους οποίους δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες. Πολλοί θεωρούν ότι με αυτό τον τρόπο αποδεικνύουμε, ως λαός, ότι συμβαδίζουμε με την εποχή μας και δεν είμαστε οπισθοδρομικοί. Παράλληλα η ξενομανία και η τάση για μοντερνισμό, που μας χαρακτηρίζει, μας οδηγεί στο να υιοθετούμε ξένα λεξιλόγια. Παράλληλα η διαφήμιση, το εμπόριο, και το κυνήγι του κέρδους και του εντυπωσιασμού συντελούν στη χρήση ξένων λέξεων για να προσελκύουν το αγοραστικό ενδιαφέρον.

A2. Ανάπτυξη με **παραδείγματα:** α) τεχνολογικό λεξιλόγιο β) φαγητό γ) επιγραφές

B1. Ένας λαός οφείλει να διαφυλάττει τη μητρική του γλώσσα από τις ξένες επιρροές. Η παγκοσμιοποίηση, το εμπορικό συμφέρον και τα διαφημιστικά κόλπα επηρεάζουν αρνητικά την αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας. Μάλιστα αρκετοί στην προσπάθειά τους να μην φανούν οπισθοδρομικοί υιοθετούν ξένους όρους, αλλοιώνοντας την γλωσσική τους ταυτότητα και υποβαθμίζοντας το επικοινωνιακό τους επίπεδο.

B2.

α. “Η προστασία της ελληνικής γλώσσας.”

β. Ο αρχικός τίτλος (κυριολεκτικός) έχει ρόλο πληροφοριακό προς τον αναγνώστη, ενώ ο συνυποδηλωτικός

Κείμενο

Η γλώσσα μας σήμερα... (5547)

Η ελληνική γλώσσα με τον λεξιλογικό πλούτο και με την εκφραστική δύναμή της δημιούργησε αξιόλογα μνημεία λόγου και πολιτισμού. Παράλληλα, πρόσφερε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου βασικούς όρους για την επιστήμη, για την τέχνη και τον φιλοσοφικό στοχασμό. Στην πορεία του χρόνου, βέβαια, και η ελληνική γλώσσα δανείστηκε δημιουργικά λέξεις από άλλες γλώσσες χωρίς να χάσει τη γνησιότητά της.

Οι κοινωνικές συνθήκες και τα μέσα επικοινωνίας είναι, όμως, σήμερα διαφορετικά από άλλοτε. Στην εποχή μας η επαφή μεταξύ των λαών είναι πολύ εύκολη. Η παγκοσμιοποίηση έχει κάνει όλη την **υφήλιο** μια γειτονιά. Με το διαδίκτυο, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο ενημερωνόμαστε πολύ γρήγορα για ό,τι συμβαίνει σε κάθε σημείο της γης. Παράλληλα, η διαφήμιση, το εμπόριο και ο οικονομικός ανταγωνισμός οδηγούν τους ανθρώπους στο κυνήγι του κέρδους. Αυτή η νέα κατάσταση δεν έχει μόνο θετικά στοιχεία. Για τη γλώσσα ιδίως των μικρών πληθυσμιακά λαών αποτελεί δοκιμασία και μεγάλο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος αυτός συνίσταται στο ότι οι συνθήκες της σημερινής ζωής, και ιδιαίτερα το εμπορικό πνεύμα, επηρεάζουν αρνητικά την αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας μας. Η τάση για ευκολία, η **κυριαρχία** όρων της τεχνολογίας και του διαδικτύου, τα διαφημιστικά κόλπα και η έγχρωμη εικόνα ωθούν τον άνθρωπο στον μιμητισμό, στην αντιγραφή ξένων προτύπων και γλωσσικών στοιχείων.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να αλλοιώνεται το γλωσσικό αίσθημα που **διαμόρφωσε** ο Νεοέλληνας μιλώντας και ακούοντας τη μητρική του γλώσσα. Δεχτήκαμε, για παράδειγμα, πλήθος λέξεων που συνδέονται με τη χρήση του υπολογιστή, τον οποίο εντάξαμε στο λεξιλόγιό μας ως computer. Επίσης εκατοντάδες λέξεις που συνδέονται με το φαγητό, όπως φαστ φουντ, σπαγγέτι, χάμπουργκερ, τοστ, ή το ντύσιμο, όπως τζιν, μίνι και άλλες, εντάχθηκαν στο λεξιλόγιο μας. Ακόμα, πλήθος πινακίδων ελληνικών καταστημάτων και εμπορικών κέντρων φέρουν ξενόγλωσσες επιγραφές. Το χειρότερο μάλιστα είναι ότι κατασκευάσαμε λέξεις που δείχνουν ότι χάσαμε το γλωσσικό αισθητήριό μας, όπως σουβλακερί, γυράδικο, φαστφουντάδικο κ.ά.

Για ποιους λόγους όμως δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; Πολλοί θα απαντήσουν ότι ως λαός έχουμε την ανάγκη να συμβαδίζουμε με την εποχή μας, να μην θεωρηθούμε οπισθοδρομικοί, για αυτό και χρησιμοποιούμε επιδεικτικά το λεξιλόγιο άλλων γλωσσών. Η τάση μας για μοντερνισμό (να μία ακόμη λέξη ξενικής προέλευσης) και η ξενομανία μας οδηγούν στο να χρησιμοποιούμε ξένες λέξεις και εκφράσεις, ενώ έχουμε τις αντίστοιχες ελληνικές. Πολλοί επαγγελματίες, επίσης, και έμποροι τουριστικών ειδών πιστεύουν ότι το αγοραστικό κοινό, βλέποντας ξενόγλωσσες επιγραφές, εντυπωσιάζεται και προτιμά τα προϊόντα των καταστημάτων τους.

Όλα αυτά σημαίνουν, όπως γίνεται **αντιληπτό**, ότι υπάρχουν προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Ωστόσο, δεν είναι ανάγκη να χάσουμε την επικοινωνία μας

με τους άλλους λαούς, γιατί η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία. Πρέπει κυρίως να αποκτήσουμε πιο στέρεη γλωσσική παιδεία. Να επιδιώκουμε, δηλαδή, να σπουδάζουμε συστηματικά την προφορική και τη γραπτή μητρική μας γλώσσα. Έτσι, θα έχουμε τη δυνατότητα να μην αποδεχόμαστε εύκολα ξένους όρους παραμερίζοντας ελληνικές λέξεις ικανές να αποδώσουν τις σύγχρονες επικοινωνιακές και τεχνολογικές περιστάσεις.

Τελειώνοντας, μπορούμε να επισημάνουμε ότι είναι ανάγκη να εργαστούμε για την ουσιαστικότερη επικοινωνία μεταξύ των λαών και την εκμάθηση ξένων γλωσσών με τρόπο που δεν θα μειώνει τη γλωσσική μας αντίσταση. Αυτό θα **επιτευχθεί**, αν όλοι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδεία, όπως είναι για παράδειγμα η οικογένεια, το σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, σέβονται τη μητρική γλώσσα και παρέχουν στους νέους πρότυπα προφορικού και γραπτού λόγου αντιπροσωπευτικά της αξίας της.

Γ. Σπανός (1993). Η ξενομανία του Νεοέλληνα και η Γλώσσα μας. Στο: *Ζωντανές Μνήμες*, 75-77. Αθήνα: Γεν. Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Ποια γνωρίσματα της σύγχρονης εποχής θέτουν, σύμφωνα με το κείμενο, σε κίνδυνο τη γλώσσα των μικρών πληθυσμιακά χωρών και για ποιους λόγους; (60-80 λέξεις)
(μονάδες 15)

A2.α. Να επισημάνετε δύο απο τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή στην έκταση (Όλα αυτά...περιστάσεις) παράγραφο του κειμένου.
(μονάδες 4)

A2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση καθεμιάς από αυτές.
(μονάδες 6)

B1. Να δημιουργήσετε μία πρόταση για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου με **έντονη γραφή**, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: **υφήλιο, κυριαρχία, διαμόρφωσε, αντιληπτό, επιτευχθεί**.
(μονάδες 10)

B2. Να επισημάνετε στο κείμενο τρεις λέξεις ή φράσεις με μεταφορική/συνυποδηλωτική σημασία.
(μονάδες 15)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Κατά τον συγγραφέα, τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης εποχής θέτουν σε κίνδυνο τη γλώσσα μικρών, πληθυσμιακά, χωρών. Η παγκοσμιοποίηση μέσω του διαδικτύου, της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου, αλλά και το εμπορικό πνεύμα της εποχής μας, επηρεάζουν αρνητικά αυτές τις γλώσσες γιατί βλάπτουν την αφομοιωτική ικανότητά τους. Παράλληλα, η κυριαρχία όρων της τεχνολογίας και συνακόλουθα ο ανεξέλεγκτος μιμητισμός αλλοιώνουν, όχι μόνο το γλωσσικό σύστημα, αλλά και το γλωσσικό αισθητήριο του Νεοέλληνα.

A2.

α. ωστόσο, δηλαδή

β. ωστόσο=αντίθεση

δηλαδή=επεξήγηση

B1. Η ανεργία αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο που εντοπίζεται σε ολόκληρη την υφήλιο.

Η διάλεκτος που διαμορφώνουν οι νέοι είναι αποτέλεσμα της αντιδραστικότητας που τους χαρακτηρίζει.

Από τη σοβαρότητα του ατυχήματος έγινε αντιληπτό ότι υπάρχουν τραυματίες.

Η κοινωνική ομόνοια θα επιτευχθεί μόνο αν υπάρξει σεβασμός και αλληλοκατανόηση.

Η κυριαρχία της τηλεόρασης αποδεικνύεται βλαπτική για τα γλωσσικά πρότυπα των νέων.

B2.

«Η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία»

«Η ελληνική γλώσσα δανείστηκε δημιουργικά λέξεις»

«Η ελληνική γλώσσα... δημιούργησε αξιόλογα μνημεία λόγου και πολιτισμού».